

A KÖLTŐ INDULÁSA

Petrőczy Éva első verseskötete, az 1979-ben a Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelent *Heléna bálja* előtt már ismert név volt az irodalmi életben. A szegedi diákevekhez köthető mindez, hiszen pl. egy hetvenes évekbeli antológia egyik szerzője volt, és erre figyelt föl többek között Szuromi Lajos, aki így méltatta: „A füzet lírai nyeresége Petrőczy Éva néhány verse. Kevés szó, létfilozófia, kövült bánatok s a velük szembenező tiszta fájdalom megindítóan megrendítő képeivel, mélység és fegyelem művészi harmóniájával. Pilinszky-attitűd, személyes élmények, személyes, egyéni hangnemben.” (Szuromi Lajos: „*Át a völgy lakodalmán.*” *Két antológiáról.* Alföld, 1975/7. 83.) Találó szavak, érvényesek Petrőczy Éva későbbi lírájának jellemzésére is.

Ekkoriban már jeles folyóiratok és lapok szerzője. Versekét közöl tőle a Jelenkor, az Élet és Irodalom, a Kortárs és az Új Írás. A Kortársban 1977-ben maga Kovács Sándor Iván főszerkesztő és kiváló irodalomtörténész ajánlotta az olvasók figyelmébe a költő és műfordító sokoldalú tehetségét. Sokoldalúsága az első pillanattól látható: a lírai művek mellett kritikák, angol és spanyol művek magyarra fordítása is a repertoárhoz tartoznak. Szerzője a *Madárúton* című 1979-es antológiának, amit Vasy Géza szerkesztett negyvenöt fiatal költő verseiből. Ezzel kapcsolatos az ugyancsak a szerzők közé tartozó Turcsány Péter hajdani megjegyzése: „A bölcsészdoktor nő Weöres *Rongyszőnyegének* játékoságával szövi-hímezi »gyerekszívű« dalait. A szabad idő kitöltésének, hobbifoglalkozásnak látszik a versírás, annyira nem megy életre, vérre, tétre a szó. Lehet, hogy ez az olvasóban feltámadt hiány jelzi a költőnő erőit?” (Turcsány Péter: *A mérleg közepén. I. Madár-társ nézőben. A Madárúton című antológia szerzőiről.* Kráter Műhely Egyesület, Teleszkóp, 2001. 412.) Idézhetjük ugyanerről az időről a Petrőczy-életművet alaposan ismerő Bertha Zoltánt is, aki így ír: „...feltűnő formakultúrájával és lírai szenzibilitásával váltott ki azonnal osztatlan elismerést. ... Az az erkölcsi-szellemi tágasság és nyitottság, műformai változatosságával lebilincselő esztétikai minőség, amelyet ő képviselt, egybehangzó kritikai megbecsülést vívott ki...” (Bertha Zoltán: *Az esszénapló tágas horizontjai. Petrőczy Éva: Áfonyahegyi jegyzetek. Septempunctata. Tanulmányok Petrőczy Éva hatvanadik születésnapjára.* rec. iti. 2011. 209.)

Dolgozik a Magyar Rádióknak, a Kozmosz és a Magvető Kiadónak. Ekkoriban Aszódon él, ott közművelődési főelőadó. Ezek az életrajzi tények is jelzik, hogy szó sincs itt valamiféle elefántcsonttoronyról, ezzel szemben szó van tudományos érdeklődésről és a valóság ismeretéről. A hetvenes évek valóságáról. Abban az időben még nem sejtettük, hogy jó másfél évtized múlva milyen változások mennek végbe Európa ezen térségében.

Petrőczy Éva első verseskötete, a *Heléna bálja* tehát a Szépirodalmi Könyvkiadónál jelent meg 1979-ben. Nem későn, de nem is túlságosan korán. Mondhatjuk, hogy éppen időben. Időben, mert versei mai olvasása közben állíthatjuk, hogy akkor, huszonnyolc esztendősen már kiadásra érett költő, rendkívüli műveltséggel, a szakmai ismeretek biztonságával. Ehhez járul hozzá valóságábrázolásának egyéni, csak rá jellemző módja. Alföldy Jenő szerint: „Ő úgy művelt, hogy meg tudja őrizni a céhen kívüliség báját, éli a műveltséget, nem abba kapaszkodik.” (Alföldy Jenő: *Élménybeszámoló. Versek apróban. Petrőczy Éva: Heléna bálja.* Szépirodalmi, 1983. 98.) S a másik megjegyzésemhez hadd tegyem hozzá Kenyeres Zoltán egy gondolatát: „Valóságigény, józanság, humor: ezek a kötetben megjelent versek értékvilágának fő elemei.” (Kenyeres Zoltán: *A lélek fényűzése.* Szépirodalmi, 1983. 477.) Az is feltűnő és értékjelző, hogy a korszak élvonalbeli irodalomtörténészei, kritikusai figyeltek föl a pályáján induló fiatal költő teljesítményére. A *Heléna bálja* fogadtatása tehát sokat ígérő volt.

Az ajánló szöveg szerint költőnk az angol lírateremtés gyakorlatához mutat rokonságot, de olyan hagyományok is hatottak rá, mint a reneszánsz és a manierista költészet vagy a keresztény mitológia. Egyetérthetünk ezzel az állítással, és mindezek összefüggenek azzal is, hogy hivatásszerűen foglalkozik az angolszász kultúrával, ugyanakkor gyakorolja és éli kálvinista hitét. Így lehet utóda Janus Pannoniusnak, Szenci Molnár Albertnek, Bethlen Katának és a „névadó” Petrőczy Kata Szidóniának. Ugyanakkor kár lenne bármilyen irányba beskatulyázni, főleg az első kötet kapcsán, hiszen ekkor még igen jelentős a tájékozódás igénye, ami abszolút nyitottsággal párosul. „Petrőczy Éva szép verseket ír. Hibátlan képlológia, zenei versnyelv, tömörség jellemzi. Szemléletmást vonzódik a

szükszavú, végleges meghatározásokhoz.” (k-l.: *Két elsőkötetes. Petrőczy Éva és Kemenczky Judit versei*. Magyar Nemzet, 1979. december 31.)

Mintegy ötven oldal, nyolcvanhat vers. Ez az első kötet kissé pontatlan statisztikája. Az ilyesfajta adatok persze nem sokat mondanak, az azonban egyértelmű, hogy Petrőczy Éva nem a hosszú poémák szerzője... Mindmáig megmaradt tömörségigénye, és a miniatűrök szeretete egyik legszembetűnőbb sajátossága. Gondolhatunk akár Pilinszky János híres mondatára arról, hogy nem az a fontos, hogy hányat csap a madár a szárnyával, hanem az, hogy íveljen. És a Petrőczy-líra egészére vonatkoztatva megállapíthatjuk, hogy ez az ívelés jelen van. Idekívánkozik Madár János egyik észrevétele: „Pillanatnyi benyomásokból született reflexiók, kultúrélményekben való reagálások sorakoznak Petrőczy Éva első kötetében. ... Szükszavúan, visszafogott tragikummal, hibátlan képlogikával dolgozik.” (Madár János: *Impresszionista verssorok*. Új Írás, 1982/2. 111.) S ha már korábban jeleztük, hogy milyen hagyományok útját járja a *Heléna bálja* szerzője, akkor most mindehhez hozzátehetjük az impresszionizmust is – legalábbis Madár János szerint.

Valóban sok példát találunk a pillanat rögzítésére, egy-egy látvány vagy élmény szép megragadására. Már a hangütés, a kötetnyitó *Tettyei délelőtt* is ezt igazolja. Miként tudjuk, a címbe emelt városrészes és táj a mediterrán hangulatú baranyai megyeszékhely, Pécs egyik kedvelt és gyönyörűsége szelete. Magában a szövegben aztán már nem említődik a neve, és arra is gondolhatunk, hogy az élmény bárhová köthető. „Nem történt semmi ezen a délelőttön. Galambbúgás / tündöklő rácsába kapaszkodva kitekintettem a világra...” Ez a szöveg eleje, ami utal bizonyos epikus jellegre is, bár érdekes módon éppen úgy, hogy nincs valóságos történet benne. Aztán egyre idillikusabb lesz a kép, és a boldogság is beköltözik ebbe a tündéri versvilágba. Persze ennél azért bonyolultabb az egész, hiszen ugyan „...délben harangszót ringatott az ég...”, ám a „gerlehang-rácsú kalitka” mást is sejtet. Így jelenik meg a szabadításért könyörgő hang a végkifejletben. Remek miniatúra, és rögtön eligazítja az olvasót ebben a különös lírai világban. Erre vonatkoztatva is igaz Kenyeres Zoltán egy másik megjegyzése: „Versei reflexiók, visszahajlások, kis jeleneteket visz színre, és aztán visszahajlítja őket önmagára, sorsára, lelkiállapotára.” (Kenyeres Zoltán i. m. 477.)

Vannak persze még tömörítettebb példák is, közéjük tartozik a *Pitypang* című négysoros: „Repülni vágyik, / nem köti hűség, / tajtékja szürke, / súlytalan könnyűség.” Ha nem is hibátlan remekmű, azért jól érzékelhető a visszafogott képalkotás erénye, valamint a tettyei versben is érintett szabadságvágy. Elképzelhető, hogy az ilyesfajta versekre hathatott a korszak számos hulláma, például a diktatórikus viszonyok között különösen fölerősödött vágy egy szabadabb világ iránt, s akár a minden áron elérni kívánt békesség is ott lehet a háttérben. Távolabbról még a hippimozgalom szeretetközpontúságára és erőszakmentességére is gondolhatunk, ami ugye nincs oly messze a Petrőczy Éva számára oly fontos jézusi hagyománytól sem.

Aztán van olyan négysorosa, amelyben a drámaiság, a feszültség számottevőbb. „Vaskapuk virágai közt / rozsdás csönd sírdogál. / Szépség méhében / lappangó halál.” (*Szentendre*) Ez a „szörnyű szépséget” megragadó vers mintegy előkészíti a *Szentendrei gyereksírok* kínzó és fájó világát: „Súlyos jégszárnyak suhogása – / így altatta őket / a távoli folyó. / Most ébrednek: alig-volt húsuk / felragyogó illata / védtelen csontjaikat / betakarja.” Nem mondhatunk többet erről a műről, mint amit mondott Alföldy Jenő: „Mikrokozmosz ez is – de semmi köze a gyerekvilág naivitasához. Szinte érzék fölötti érzékletességgel, Baudelaire-től eredeztethetően provokatív idillhangulatot teremt az oszladozó tetemekről, a borzalom még csak nem is utal, csupán sejteti.” (Alföldy Jenő i. m. 96.) Éppen ez a sejtetés teszi értékesé, titokzatossá a verset. (S hogy a téma később is foglalkoztatja, azt jelzi egy jóval későbbi verse, a *Két könyulacska*, mely Jeroen van Rooij holland kisfiú sírjára íródott 2009-ben, és a székesfehérvári Vár című folyóirat 2011/5. számában jelent meg.) Az esztétikum sajátossága mögött természetesen egy rendkívül humánus és irgalommal teli emberi-költői magatartás húzódik meg, ugyancsak szinkronban a költő morális tartalmaival, világképével, hitével. Földes Anna szerint: „Első hallásra végtelenül egyszerűek, rövidek, dallamosak, manapság szokatlanul könnyen befogadhatóak ezek a versek. De valójában szó sincs naivitásról: a sorokban formai igényesség, a versekben bravúros szerkesztés, a költő elődök vívmányainak tudatos birtokbavétele érződik.” (Földes Anna: *Írja, amit véli – írnia kell. Találkozás Petrőczy Évával*. Nők Lapja, 1989. február.)

Az első kötet világában persze helyet kap sok olyan mű, amely a gyerekkor élményeiből táplálkozik, a szülőföld szeretetét bizonyítja. Mindez természetes egy olyan költő esetében, akinek gondolat- és érzelmvilágában a hűségnek, a hovatartozás biztonságának különös ereje van. Ezek a szálak hazához, anyanyelvhez, kultúrához,

a hozzá közeli emberek iránti szeretethez köthetők. Gyerekkora persze nem volt éppen felhőtlen, hiszen éppen a hozzá legközelebb állók közül vitték el édesapját a kegyetlen ötvenes években, és a kislány öt éves korában szabadult. Így nem lett a kommunizmus áldozata... Egy interjúban Petrőczy Éva így idézi föl ezt az időt: „– Ez volt rögtön az életindulás, de nem sírok, és nem siratom magam, mert mégis gyönyörű életem volt. Hihetetlen összetartozás, katolikus hasonlattal élve, katakombatudat volt a politikai foglyok feleségeiben és családtagjaiban.” (Fenyvesi Félix Lajos: *Az idő szigetei. Beszélgetés Petrőczy Éva költő-műfordító-irodalomtörténésszel*. Evangélikus Élet, 2010. augusztus 8. 6.)

A fent jelzett világ adja *Az élet hajnala* című költemény élményhátterét. Ilyen drámai részletekkel: „s a csengő-frász-madár / acélcsőrrel kopogtatott / első álmai ablakán...” Ebben a világban a három nyomozó a „bajszos védangyalok” csapata... Meglehetősen groteszk hangvétel! Groteszk úgy, ahogy a magyar történelem huszadik százada groteszk, az a század, amelyben vörös és barna diktatúrák váltogatták egymást a terrorok házaiban, és amikor hol gyilkos, hol áldozat lett az ember. Örkény István szerint ez a kor volt szülőnk s megölőnk.

És a gyermek Petrőczy Éva számára ez az élet hajnala. Ám a „hajnalhoz” egyéb, pozitív élmények is hozzátartoznak, a szülőváros, a szűkebb haza emlékezetes elemeivel. Például a *Donatusban*. Az evilági és a transzcendens értékek együtt vannak jelen ebben a műben, amelyben fölidézi a „gyerekkori kert” különös idilljét. Ahol „az ég bezúzhatatlan máriaüveg”, és ahol „mintha valaki szólítaná”... Ebben az első kötetben jelent meg először *A patak éneke* című vers is, egy későbbi, válogatott kötetének címadó műve. Kiemelt a jelentősége már itt is, hiszen az iméntiekhez hasonlóan a két világszint határán „játszódik”. A híres, Szenci Molnár Albert fordította zsoltár a mottó és a kiindulási pont, s ennek érkezik szépséges vallomásaig: „Uram, te tetted, / hogy sötét / habjaim fölött // végre hajnalodik.” Az első sor akusztikai sajátosságai, a pattogó szavak után a tisztulás és az eszmélés kegyelmi pillanatát jeleníti meg a költő.

Első verseskötetének világát tehát nem borítja el a ború, „csupán” néhány fontos emlékjel tanúskodik a borzasztó korszakról. Az életszeretet és a humor pedig mindig fölemeli az ilyen embert. Az *Esti mese a szükséglakásban* erről tanúskodik. Itt is, másutt is, sikerül elkerülnie a költészet jól bevált formáit, hagyományait, legalábbis olyan értelemben, hogy mentes marad a biztos sikert (is) hozó sablonoktól. Ír ars poeticát is, de szokatlan módon. Íme: „Mint vak szülőnek / Látó gyermek / A vers nekem / Ma már oly távoli csoda, / S szövik a hasznos téboly / Pótolhatatlan mámora”. (*Szomorú ars poetica*) Nem nevezhetjük éppen közéleti indíttatású vallomásnak ezeket a sorokat, de van benne szkepszis másfajta felfogások irányában is. Más ez, mint a XIX. század költőinek Petőfi Sándor reprezentálta heroikus programja, de különbözik az „én túllépek e mai kocsmán”-féle József Attila-i elszánástól is. A hetvenes évek kissé rezignált közhangulatának lírai tükre ez a vallomás, ami csak túlzással nevezhető költői hitvallásnak. Inkább pillanatnyi állapotrögzítés, hangulatjelentés vagy éppen a hiányérzés kifejeződése. Később Pósa Zoltán így jellemezte ezt a lírát: „Petrőczy költészetének különös ízt ad a feminin játékosság, s ennek ellentétéként vagy inkább párhuzamaként a szigorú, puritán erkölcsközpontúság egysége.” (Pósa Zoltán: *Fél-szentek és fél-poéták. Petrőczy Éva költő régi korok irodalmának karácsonyi üzenetéről*. Magyar Nemzet, 2002. december 27. 7.) Közvetve ezek az észrevételek is vonatkozhatnak a költői hitvallásra.

Számos lírai képeslap is hozzátartozik a kötet egészéhez: pl. *Bristol*, 1974 február, *Dóm tér*, *Szegedi képeslap*, *Baranyai képek*. Akár Babits Mihály *Messze*, *messze* című műve is eszünkbe juthat. Persze a táj vagy a város sokszor csupán ürügy valami rejtett mondandó föltárásához. (Ezt már a kötetnyitó tettyei versben láthattuk.) Ily módon nem is mindig konkrétan kötődik a szöveg a megjelöl földrajzi névhez. A *Dóm tér* pl. így szól: „Nap-marta rozsdaszín / kövek parázsló láza / harangzúgás s galambhang / árnyában csillapul.” Miként Babitsnál, itt sincs mozgás, inkább a statikusság jellemző. Ebben a négy sorban egyetlen igét találunk (csillapul), ám az sem dinamikus jellegű. A rögzített pillanat élménye egyszerre idézi föl a valós helyszínt, de ennél fontosabb a szubjektív reflexió szerepe. S ha valaki már látta életében az angol tengerpart tél végi, tavasz előtti borongását, ugyanakkor a távlatok fenségét, akkor könnyedén fogadhatja be a *Bristol*, 1974 február szépségeit: „Állandósága fájalmát / a tenger / kagylók rekedt torkából / kiáltja szét, / sirályok sebzett csőrében / lebeg / a palaszürke ég.” És hasonlóan könnyen tudunk azonosulni a drámai feszültség megnyilvánulásaival is.

A magyar és európai tájban egyaránt otthonosan mozog a költő. A látvány mögött pedig mindig személyes élmény rejtőzik, s ezeknek a tükrét tartja olvasója elé. A miniatűr ezernyi lehetőségével. Korai kritikusa, Benedek

Mihály jól vette észre, hogy: „Pontosan, zenei műgonddal választja meg szavait, amelyek külön-külön egy-egy fényképességű leírására szolgálnak...” (Benedek Mihály: *Az út kezdetén. Petrőczy Éva*. Pest Megyei Hírlap, 1979. április 1.) A stilisztika szempontjából olyannyira fontos kiválasztás különösen hangsúlyos ezekben a végsőig tömörített versformákban. Néhol némileg meghökkentő megoldásokat kínál, olyanokat, amelyek joggal vívják ki az olvasó figyelmét, főként azért, mert eltérnek a költészet megszokott eljárásaitól. Ilyen vers pl. az *Ossárium*. Íme, a négyesoros mű: „A hús hiszékeny / Sötét melegében / Csak a csontok / Józan csöndje világít.” Már-már elmegy a naturalisztikus ábrázolásmód határáig, aztán mégis csak megáll e határ előtt. Éppen a visszafogottság és a tömörítés által. Egyszerre drámai és ugyanakkor a harmónia utáni vágyat megszólaltató ez a néhány sor. Vagy ahogy Kenyeres Zoltán látja: „...a versike a sötétség és a világosság értékellentétére épül. A költő a sötétséghez társítja a húst, a hiszékenységet és a meleget, a világossághoz pedig a csontokat, a józanságot és a csöndet kapcsolja.” (Kenyeres Zoltán i. m. 476–477.) Ha csak föl villanásnyira tehát, de érinti ez a mű az élet és a halál, a lényeg és a jelenség viszonyát is. Ám a „hiszékenység” bizonyos értelemben kilóg a sorból. Semmiképpen sem azonos a hittal vagy bármiféle bizonyossággal. Rejtelmes, érzékeny és hatásos költői világ ez!

A sokszínűséget igazolandó aztán itt van a *Károlymajori muzsikások* című hosszú vers, Kormos Istvánnak ajánlva. Életteli, humoros szöveg, tisztelegvén annak a költőtársnak és elődnek, aki nyilvánvalóan Petrőczy Éva kedves poétái közé tartozik. Ízes, gazdag mondatok, lendület és mesélőkedv jellemzi itt költőnk, olyan élményvilág, ami nyilvánvalóan belső lényegéhez tartozik. Egy interjúban így vallott a mű keletkezéséről: „Mikor régebbi verseimet írtam, folyamatosan volt egy-egy kisbaba a házban, nem volt nagyobb költeményekre időm. Kivéve a *Kormos Istvánnak* ajánlott, *Károlymajori muzsikások* címűt, amit kettős szeretettel íratott velem: az egyik a költőtárs iránti, a másik a felnevelő nagyapám, Péter iránti.” (Fenyvesi Félix Lajos i. m. 6.) Világára igencsak jellemző, ahogyan Alföldy Jenő ír róla: „...a leghétköznapibb valóság gondjait kapcsolja össze az örök, igaz dolgokkal – így a kultúra profanizálásával visszaemberiesíti az »elefántcsonttorony műveltséget«, s el is szakad a »hic et nunc« földhözragadtságától.” (Alföldy Jenő i. m. 99.) Itt-ott még a szakralist is profanizálja, „mennyei majjorral”, „asztali imádság helyett / egy parti máriás”-sal stb.

Színes, életteli költői világ az övé már alkotópályájának első korszakában. Könnyedén bánik a szóval, nincs nyelvében semmiféle görcs. Birtokolja anyanyelvét és birtokolja az egyetemes és magyar költészet természetét. Az imént jelzett műben a zeneiség is fontos érték, az a ritmus, amely igazán lüktetővé és élővé teszi a szöveget. Az első kötet egészére vonatkozatható Soltész Márton észrevétele: „...verseinek a szimultán ritmika szavatolja a zeneiséget, azt a zeneiséget, amelyet az elméletírók – Jakobsontól Kulcsár-Szabó Zoltánig oly kitüntetett érdeklődéssel vizsgálnak.” (Soltész Márton: *Hagyomány és önprezentáció poétikai tendenciái Petrőczy Éva lírájában*. Studio Caroliensia, 2009. 2–3. 159.)

Nem idegen tőle a helyenként érzékelhető morbiditás sem, a valóság fonákságainak rögzítése. Ez is a pálya első szakaszának rendkívüli gazdagságához tartozik. Mögötte nem éppen a meghökkentő szándék húzódik meg, bár az is érthető egy fiatal költő esetében, főként, ha érintkezik a polgárpukkasztással, a formabontással. Itt, az ő esetében jóval inkább a bölcselkedésre való hajlam eredményez ilyen megoldásokat. A *Morbid változatokban* pl. a különböző osztályú temetéseket írja le, persze igen játékos formában. Van itt díszdoboz, keringőbonbonos kis doboz, „szakadt zacskóban / zötykölődő Negro.” Játék ez a javából, mint ahogy a nyelv is lehetőség a költő számára ahhoz, hogy önfeledten bánjon vele. A közeli diáklét is ott kísért még a háttérben a maga szertelenségével, könnyűségével. Meg is jeleníti ezt a világot a *Menza-nosztalgiában*. Aztán félig kesernyésen, félig humorosan a csattanó: „...de az Úrnak nincsen több / eladó menzajegy”. Így hasonul át költészetté a lencse, a borsó vagy éppen az árpakása világa. A már hangoztatott jellegzetesség tanúi ezek a lírai pillanatok: a hétköznapi mikrovilág részecskéi uralkodnak itt, nem az ún. sorskérdések és társadalmi vonzások. A költői mesterség ujjgyakorlatai is alkalmasak arra, hogy fölmutassák egy tájékozott, művelt, az élet teljességét magába szívó személyiség belső világának összetevőit.

Persze a legnemesebb érzelmek, a leghumánusabb értékek hasonlóképpen verseibe bújnak. *Ballada-féle lányaimról* című kísérlete többek között ezt példázza. Íme, az egész szöveg: „Vagytok ti ketten golgotavirágok, / Áldássá nyílt a tegnapi átok. // Vagytok ti ketten / Vándor kedvemnek útjában / Kettős, mély, / Biztos árok. // Vagytok ti ketten, / Újuló szerelmen / Győzni ha tudtok, / Anyátok sajtó nyugalmat leljen, // Vagytok két aranykés / Fölbuzgó sebben.” S ha már itt is megjelent a „vándor” szó, akkor idézzük Alföldy Jenőt, aki Petrőczy

Éva korai költészetét Veress Miklós és Szepesi Attila lírájához hasonlítja: „A vándorlás motívuma is ehhez a mostanában föléledő hagyományhoz köti őket – mint aki a 17. századi vándorpoétáink és más könyves embe-
reink életmódjának valamilyen újféle változatát ismerték meg.” (Alföldy Jenő i. m. 97.) S mindez valamennyiük „diákosságában” is realizálódik.

Nagyon érdekes egyébként, hogy az imént idézett Veress Miklós már idejekorán foglalkozott Petrőczy Éva költészetével, mintegy igazolandó Alföldy Jenő fenti állítását. A jeles költő és szerkesztő (a hajdani, jó emlékű Mozgó Világ főszerkesztője) „az első szó jogán” többek között így írt: „Petrőczy Évának azokat a verseit lehet megszeretni, amelyeket olyan derű vagy bánat világítja és árnyalja át, mely a nap elő- és eltűnéséhez hasonlatosan természetes. A kép ilyenkor plasztikus, közelvezhetővé válik...” (Veress Miklós: *Petrőczy Éváról*. Élet és Irodalom, 1980. május 17. 11.) S ha vannak is fenntartásai a költőtársnak, a rokon vonások kutatása mégis meglátszik. Mindamellet azéért szögezzük le: Petrőczy Éva alapvetően nem tartozik egyetlen költői csoportosuláshoz már az első időkben sem, és ez így van pályája későbbi szakaszaiban is. Járja a maga útját lírában, tudományban, tanításban egyaránt. A magyar irodalmi élet közismert megosztottságával sem tudunk mit kezdeni, ha megpróbáljuk őt valahová besorolni. Magyarsága megkérdőjelezhetetlen, de urbánus léte is szembeötlő. Magatartása azt példázza, hogy sokkal inkább az összekötő szálakra, a hajdanán Béládi Miklós által kötetcímbé is emelt érintkezései pontokra kellene összpontosítanunk a földrajzilag és szellemileg szétszabdalt hazában. Igaznak érezzük ugyanakkor Rajk András észrevételét: „Költészete nagyon erőteljesen és nagyon rokonszenvesen nemzeti – ez azonban nem hazafiaskodó ömlengésben van jelen, hanem gyökeres, átfogó magyar műveltségben, reális irodalmi és történelmi tájékozottságban. ... Jelen van továbbá letisztult, érzékletes kifejezésrendszerben, anyanyelvünk keresettségétől mentes, árnyalatos és érzékletes használatában.” (Rajk András: *Vers többeknek. Petrőczy Éva költői estje*. Új Tükör, 1985. március 3.) Azért tegyük hozzá, hogy a tőle eltérő hangnemre sem feltétlenül jellemző a „hazafiaskodó ömlengés”, hiszen az ún. népi-nemzeti oldal is folyamatosan mutat föl morális és esztétikai értékeket.

Összességében elmondhatjuk Petrőczy Éva első verseskötetéről, hogy nemzedéke egyik legtöbbet ígérő vállalkozása az a hetvenes évek végén. Egyszerre rejtőzködő és szemérmes, másutt meg kitarulkozó hangja, a mikrovilág pontos rajza és az ugyanitt megmutatkozó játékosság már ekkor biztató jövőt ígér.